

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושע"ח

תחקיר מלמד - התייבשות תלמידים בטיול "מסע ישראלי" – מעלה פלמ"ח

1. כללי:

במסגרת טיול "מסע ישראלי" שבו השתתפו יחד 3 מוסדות חינוך ממקומות שונים בארץ בנחל ימין ונחל חתירה, דווח על בעיות של התייבשות ומצוקת מים וכן על תלמידים שהתקשו בהליכה ורק לאחר הגעת יחידת חילוץ חולצו התלמידים אל נקודת הסיום.

2. ממצאים:

א. התלמידים שהו כל הלילה בנסיעה, הגיעו לירוחם, התפללו שחרית והגיעו באיחור לנקודת תחילת המסלול. המסע התחילו ב-30:09. חריגה מהתכנון.

ב. כל אחד מהמוסדות שהשתתפו בטיול תיאמו את הפעילות באופן נפרד וללא קשר נראה לעין בניהם.

ג. בחלק מהמוסדות, הסגל שהשתתף בפגישות ובתיאומים מול "מסע ישראלי" היה שונה מהסגל שלקח חלק בפעילות המסע.

ד. משך המסלול 6 שעות הכולל "מעגלי שיח".

ה. כמות המים לכל תלמיד הייתה 3 ליטר כאשר על פי החישוב נדרש 4.5 ליטר לתלמיד.

ו. לא נלקח מלאי מים חירום למסלול

ז. ביום הפעילות לא דווח על עומס חום כזה שעשוי לגרום לביטול הפעילות. טרום הפעילות נוצר קשר עם חדר מצב ונאמר שאין עומס חום.

3. מסקנות:

א. עצם הנסיעה ומניעת מנוחה טרום ביצוע מסלול במזג אוויר חם וללא מנוחה נוסף בתחילת המסלול באיחור גרמה להגדלת משך הזמן של חשיפת התלמידים לעומס חום בהמשך המסלול.

ב. עצם יציאת כמות מטיילים יחד כאשר התיאום מבוצע בנפרד "מעניק" תמונה שונה מאשר כל מוסד מטייל בנפרד ועלול לגרום לשיקול דעת שגוי של הלשכה לתיאום טיולים וחדר מצב.

ג. עצם שינוי סגל המתאם את הפעילות לסגל שלא היה שותף לתכנון יוצר חוסר מעורבות גורם לתכנון והכנה לקויים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושע"ח

ד. כמות המים שניתנה לכל תלמיד ואי לקיחת מלאי חירום, לא ענתה על הדרישה המפורטת בנוהל יציאה לטיולים.

ה. "עומס חום" כהגדרתו היום (נלקח מצה"ל) אינו מתאים לתלמידים.

4. לקחים:

א. יש להיערך ליום הראשון של המסע באופן מיוחד תוך מתן דגש על:

(1) עייפות התלמידים המתחילים את ההליכה אחרי לילה ללא שינה.

(2) כמות מים מספקת בהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל ורזרבה נוספת.

(3) לקחת בחשבון לא רק את אורך המסלול אלא גם את זמן השהות בשטח.

ב. במידה וישנם מספר מוסדות חינוך המתעתדים לצאת יחד, גם אם התיאום מבוצע בנפרד או יחד, על מנהלת "מסע ישראלי" לעדכן את הלשכה לתיאום טיולים על כך ואף לדרוש חובש במקום אחד ממגישי העזרה הראשונה.

ג. על מנהל המוסד החינוכי להקפיד שכל משתתפי הצוות החינוכי של בית הספר ליטול חלק בשלב התכנון והביצוע של המסע.

ד. כמות המים לא הייתה מספקת אל מול כושרם הפיזי, עומס החום, תשישות ומשך המסלול, הסוגיה עולה במספר אירועים במהלך החודשים האחרונים ולא רק באירוע הזה. יש לבחון הגדלת כמות המים כאשר מתוכנן מסלול מדברי ובמזג אויר הקרוב לעומס חום.

הנחיות כמות מים מתוך חוזר מנכ"ל לטיולים:

יש להבטיח מראש כי תימצא אצל המטיילים כמות מים מספקת ובכל מקרה יימצאו כמויות אלו לפחות:
בהליכה ברגל:

- להליכה ביום חם – 3 לי'

- בעומס חום – 4.5 לי'

- להליכה ביום רגיל – 1.5 לי'.

חישוב הכמויות האלה כולל את השתייה לפני היציאה לטיול ועם החזרה ממנו.

ב. בתנאי מאמץ ובימים חמים אין להסתמך על הצמא כשלעצמו, מכיוון שאין הוא משקף במדויק את האיזון ב"משק המים" של המטייל. לפיכך יעודד האחראי לטיול את המטיילים לשתות על ידי הסברה חוזרת ונשנית על חשיבות השתייה. רצוי לספק לתלמידים משקה צונן בכמות רבה ככל האפשר.

ה. "מנהל מסע ישראלי" בשטח יהיה בקשר רצוף עם חדר מצב טיולים משרד החינוך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושע"ח

